

BÖLÜM

KONTRASLI İLAÇ FARMAKOLOJİSİ VE RADYOLOJİDE KULLANILAN KONTRAST MADDELER

12

Dr. Öğr. Üyesi Merve SAYGI BACANAK

AMAÇ

Bu bölümün amacı, radyolojide en sık kullanılan kontrast maddelerin güvenli bir şekilde uygulanabilmesi amacıyla bilinmesi gereken farmakolojik bilgilerin okuyucuya sunulmasıdır.

KAZANIMLAR

- Kontrast maddelerin genel yapısını ve farmakolojisini öğrenmek,
- Kontrast maddelerle ilişkili istenmeyen etkilere ve advers ilaç reaksiyonlarına hakim olmak,
- Kontrast maddelerin toksik etkilerini öğrenmek,
- Kontrast maddeleri güvenli bir şekilde uygulayabilmek.

ÖZET

Günümüzde, hastalıkları doğru teşhis edebilmek için detaylı bir inceleme yapabilmek amacıyla organ ve dokuların içine veya çevresine kontrast madde (radyoopak madde) verilerek görülür hale getirilebilmektedir. Radyolojide kullanılan bu kontrast maddeler, insan vücudunda üretilmeyen yabancı maddelerdir. İnsan bedeni, kendisine yabancı olan şeylere karşı tepki oluşturduğu için kontrast maddelerin uygulanmaları esnasında, kişiden kişiye değişecek çeşit ve şiddette istenmeyen etkiler karşımıza çıkar. Hekimlerin, sağlık tekniker ve teknisyenlerinin, hastaya güvenli bir şekilde kontrast madde uygulayabilmeleri için gerekli temel farmakolojik bilgilere hakim olmaları gerekir.

SONUÇ

Seçilen görüntüleme tekniği o hasta için gerçekten gerekli mi? Güvenli mi? Etkili mi? Kullanılacak kontrast madde, görüntülenecek organın fizyolojik ve morfolojik özelliklerine ne kadar uygun? Hasta ile ilgili tüm risk faktörlerini sorguladık mı?

Gereksiz yere hastalara uygulama yapılmamalıdır. Kısa süre aralıklarla birden fazla görüntüleme kesinlikle yapılmamalıdır.

Gebelik/gebelik şüphesinde kontrast madde kullanımı önerilmemektedir. Ancak teşhis amacıyla çok gerekli olduğunda, gebe ve fetüs için yarar/zarar oranı iyi bir şekilde hesap edilerek gebelik/gebelik şüphesi bulunan hastalara iyotlu kontrast maddeler uygulanabilir.

KAYNAKLAR

1. ACR (American College of Radiology) Manual On Contrast Media. ACR Committee on Drugs and Contrast Media. 2021.
2. Andreucci M, Solomon R, Tasanarong A. Side effects of radiographic contrast media: pathogenesis, risk factors, and prevention. *Biomed Res Int.* 2014;2014:741018. doi: 10.1155/2014/741018. Epub 2014 May 11. PMID: 24895606; PMCID: PMC4034507.
3. Drugs.com. <https://www.drugs.com/>
4. Panigel M, Wolf G, Zeleznick A. Magnetic resonance imaging of the placenta in rhesus monkeys, *Macaca mulatta*. *J Med Primatol.* 1988;17(1):3-18.
5. De Santis M, Straface G, Cavaliere AF, Carducci B, Caruso A. Gadolinium periconceptional exposure: pregnancy and neonatal outcome. *Acta Obstet Gynecol Scand.* 2007;86(1):99-101.
6. Radyo Kontrast Maddeler. Dr. Mukaddes Gümüştakin. Radyoloji Kış Okulu. Şubat 2017.
7. Ray JG, Vermeulen MJ, Bharatha A, Montanera WJ, Park AL. Association between MRI exposure during pregnancy and fetal and childhood outcomes. *JAMA.* 2016;316(9):952-961
8. Ricilaks® Emülsiyon Kısa Ürün Bilgisi. <http://www.recordat.com.tr/Urunler/65-ricilaks%C2%AE-emulsiyon-ila%C3%A7-prospekt%C3%BCs/66/>